

NARODNI DNEVNIK

Ishaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 18.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu št. 12.422.

Krško.

Včeraj je bilo težišče vse politične situacije v Sloveniji — v Krškem. Ze na zunanje je bilo to vidno. Ves jugoslovanski tisk je bil zbran in ni pomembnejšega lista v Jugoslaviji, ki ni imel v Krškem svojega poročevalca.

In potem revija politikov. Predsednik Stjepan Radić, dr. Pernar, dr. Basariček in cela vrsta drugih radićevskih poslancev. A odlično je zastopan tudi Beograd. Dr. Laza Marković in dr. Ninko Perić, predstavnik dveh najmočnejših skupin v radikalni stranki, sta prišla v Krško, da se na lastne oči prepričata, kako je slovenski kmet sprejel sporazum. Po nedeljski manifestaciji v Zagrebu je prišla včeraj vrsta na Slovenijo. Zagrebške manifestacije so bile zmaga, včerajšnji nastop slovenskega in hrvatskega kmeta je bil enako močna zmaga. Kot opazovalec je prišel dr. Perić na Krško polje, kot manifestant ga je zapustil. To pove vse!

Včeraj je Slovenija potrdila sporazum in to je političen pomen manifestacije na Krškem polju. Posledice ne bodo in ne smejo izostati. Treba, da se konča dosedanje cincanje in da se prične z energično politiko. Tudi na zunanje se mora pokazati, da je zavlada nov duh.

Slovenska javnost je spoznala važnost včerajšnjega dne. Velikoslav Kukovec je brzojavno pozdravil zbor, kot gledalci pa so se udeležili zborovanja tudi najodličnejši voditelji SDS. Tako je bilo opaziti v Krškem tudi dr. Alberta Kramarja.

Zborovanje na Krškem polju je bila prva velika manifestacija Zveze slovenskega kmetskega ljudstva. In potekla je tako, da je lahko Zveza na njo ponosna. Včeraj je bilo dokazano, da je Zveza tudi dejansko, ne samo po zadnjih volilnih rezultatih, druga najmočnejša skupina Slovenije in da je edino Zveza slovenskega kmetskega ljudstva v stanu voditi boj s SLS. Vodstvo napredne slovenske politike je včeraj definitivno prešlo iz rok SDS, ki je izgubila včeraj svoj zadnji adut.

Politične razmere se konsolidirajo tudi v Sloveniji. Število strank se reducira in prihajamo do dvostrankarskega sistema. Tu SLS, tu Zveza slovenskega kmetskega ljudstva je nova grupacija Slovenije. V tej smeri se mora vršiti vse delo, katerega mora biti mnogo, zelo mnogo. Ljudstvo je včeraj izjavilo, da je za to novo grupacijo, delo voditeljev Zveze mora pridobiti Zvezi novih pristašev. In da bo to delo dobro, se je treba zavedati, da je tudi mezinica važen in da se ga ne more pogrešati. Ne samo inteligenca, tudi vodstvo ZSKL mora storiti vse potrebno, da bo pri novi grupaciji inteligenca sodelovala.

Gospodarski interesi Slovenije kategorično zahtevajo, da je Slovenija pri sporazumu zastopana. Ker SLS kot najmočnejša stranka tega noče izvesti, je dolžnost vseh, da se ustvari tako močna skupina, ki bo smela govoriti v imenu Slovenije. Včeraj se je kot taka skupina predstavila na Krškem polju Zveza slovenskega kmetskega ljudstva in slovenska politika se mora odslej vršiti v tem znaku, če hoče biti uspešna. To je rezultat včerajšnjega dne, ki ga mora uvaževati Beograd ravno tako ko vsa Slovenija.

KRALJEVA DVOJICA NA PLITVIČKIH JEZERIH.

Beograd, 25. avgusta. Včeraj je kraljeva dvojica posetila Plitvička jezera.

Strah pred St. Radićem.

Beograd, 24. avgusta. Strah, da ne mislijo radićevci sporazum iskreno, se pojavlja v novi obliki. Kakor so radikali na eni strani zadovoljni z novo državnoopravno politiko radićevcev, tako pa se na drugi strani boje, da se ne bi radićevci vsled sporazuma preveč okrepili. Tako govore nekateri radikali, da hoče St. Radić nadlicitirati v državno-pravnih vprašanjih vse druge stranke. Na ta način da si hoče zagotoviti svoje stališče pri kralju, v Beogradu in parlamentu. Ker se bavi predvsem s socialnimi vprašanji, je St. Radiću mogoče, da v državno-pravnih vprašanjih pripusti vsak kompromis, ker so ta vprašanja zanj drugovrstne važnosti. St. Radić da razvija svoj socialni program vsled tega, da bo tem lažje organiziral seljaško fronto Sr-

bov, Hrvatov in Slovencev. Radić dela to sila pametno in radikali se boje, da bi mogel s svojo seljaško fronto ravno njim najbolj škodovati. Gotovo je, da si je Radić narodne manjšine že pridobil in da je tudi v Vojvodini zanj situacija zelo ugodna. Slovenijo da je že popolnoma usvojil in skoro pride na vrsto tudi Srbija. Zavarovan kot državna patriotska stranka pred nasilji da upa tako St. Radić pri prihodnjih volitvah znatno zvišati število svojih mandatov in dobiti ključne situacije v svojo roko.

Ta strah nekaterih radikalov je zadnji ostanek prejšnjega nezaupanja in čeprav neupravičen, vendarle vzrok mnogim težkočam, ki se pojavljajo v vladi in ovirajo njeno hitro delo.

Tudi radićevski disidenti postanejo monarhisti.

Beograd, 24. avgusta. Voditelj levega republikanskega krila radićevskih disidentov in zajedničarjev dr. Buć je dal dopisniku »Slovenca« izjavo o delu radićevskih disidentov na Hrvatskem. Izjava je zanimiva radi tega, ker iz nje izhaja, da je dr. Buć, levčar in republikanec, pristal na to, da bi cela akcija radićevskih disidentov dobila poznejše monarhistični značaj. To je najvažnejše v današnji situaciji. Ako postanejo disidenti in zajedničarji, ki se bodo pozneje združili v eno stranko, monarhisti, potem bo predvsem odpadlo z dnevnega reda vprašanje republike. Dalje se bo tej stranki ponudila možnost sodelovanja z ostalimi monarhističnimi strankami proti Radiću.

Beograd, 24. avgusta. Politični krogi so mnogo razpravljali o ustanovitvi hr-

vatske revizionistične stranke. Dne 26. t. m. se vrši v Zagrebu sestanek članov Zajednice in levega krila radićevskih disidentov, katerim načeljuje posl. Urošić. Gotovi politični krogi gledajo zelo simpatično na ustanovitev take stranke na Hrvatskem, ki bo podvzela energično akcijo proti radićevcem. Ker sta Zajednica in prav tako tudi druga skupina radićevskih disidentov priznali monarhijo, bi mogle z novo stranko paktirati tudi vse srbske stranke. Beograd hoče dobiti z novo hrvatsko revizionistično stranko orodje proti Radiću in prepričati, da bi bil Radić absoluten gospodar situacije na Hrvatskem. V tem je obstojni smisel nove revizionistične stranke, v tem pa je tudi njena edina sila. Zakaj vzdržati more le, če jo podpre Beograd.

JUGOSLOVANSKA MUSLIMANSKA ORGANIZACIJA RAZPADA.

Beograd, 24. avgusta. Sinoči je prispel v Beograd minister Uzunović. Ker je on poleg Ninčiča najstarejši član vlade, bo Uzunović predsedoval sejami vlade, ki se bodo prihodnje dni vršile. Uzunović radi tega ne bo odpotoval iz Beograda.

Politični krogi so zelo mnogo komentirali zadnjo izjavo dr. Spahue o politični in strankarski situaciji v Bosni. Spahue se je zelo podvzval s svojo izjavo, da bi preko beograjskega tiska prepričal javnost, da se JMO v Bosni in Hercegovini nikakor ne nahaja pred razpadom.

Izjava dr. Spahue ni v prav ničemer spremenila situacije. Proces razpadanja JMO je dejstvo. Proces ne bo mogel nihče ustaviti. Spahue je dokazal povsem nasprotno. Pričakuje se, da bo ta konfesijska in gospodarska stranka v Bosni razpadla.

KOMUNIKE DEMOKR. STRANKE.

Beograd, 24. avgusta. Po prihodu g. Davidovića v Beograd se je vršila v demokratskem klubu krajša konferenca. Na njej je Davidović poročal o politični situaciji, o uspehu svojega potovanja in o Stjepanu Radiću. S tem so odnosi med demokrati in današnjo vladno večino znatno precizirani. S seje je bil izdan komuniké, ki se glasi:

»Povodom izjave St. Radića, ki je bila objavljena v beograjskih listih 22. t. m., po kateri izgleda, da se je St. Radić neposredno razgovarjal z Davidovićem: »Jaz sem rekel g. Ljubi« in »Jaz sem rekel g. Davidoviću«, so se mnogi naši prijatelji obrnili na tajništvo demokratske stranke z vprašanjem, kedaj in ob kateri priliki je imel Davidović sestanek z Ra-

dićem. Mesto poedinah odgovorov obveščamo ob tej priliki naše prijatelje, da se g. Ljuba Davidović ni nikdar sestel s St. Radićem. Iz pisarne sekretariata demokratske stranke.«

LJUBA DAVIDOVIĆ — JE ZADOVOLJEN.

Beograd, 24. avgusta. Šef demokratske stranke g. Ljuba Davidović, ki je včeraj prispel v Beograd, je po konferenci v demokratskem klubu izjavil novinarjem, da se on (Davidović) ni sestel s Stjepanom Radićem v Zagrebu in da St. Radića sploh ni nikjer iskal. Zadovoljen je s situacijo v Beogradu. Dejal je, da je z dr. Tomljenovićem pristopilo k radićevcem v celem 18 oseb, kar ne pomeni ničesar.

REVIZIJA STEINBEISOVEGA PODJETJA.

Beograd, 24. avgusta. Minister šum in rud Nikić je odredil komisijo treh članov, ki bo pregledala delo uprave šumskega podjetja Steinbeis v Sarajevu. Povodom te vesti so vsi člani uprave tega podjetja podali ostavko. Dobro informirani krogi trdijo, da si bo ministristvo pridržalo samo železnico podjetja, ostalo pa prodalo na licitaciji. V zvezi s to prodajo je tudi bivanje Ivica Kovačevića, advokata iz Zagreba.

OBJAVA NETTUNSKJE POGODBE.

Beograd, 24. avgusta. Danes ali jutri prispe v Beograd šef naše delegacije za pogajanja z Italijo dr. Otokar Rybář. Takoj nato se bo pričelo z objavljanjem konvencij nettunskega sporazuma.

V Beogradu zastoje.

Beograd, 24. avgusta. Politična situacija je po odhodu St. Radića v Zagreb v popolnem zastoj. Seja vlade se ni vršila radi odsotnosti večjega števila ministrov. Minister Maksimović in Velja Vukićević prideta šele danes v Beograd. Pravtako tudi Krajač. Takoj po povratku ministrov se bo vršila konferenca vlade.

Te dni bo situacija nekoliko oživela, potem bo zopet nastalo zatišje. Politični krogi mnogo komentirajo zadnje dogodke, zlasti odnose med radikali in radićevci. Povsod v državi se vršijo ostri boji med pristaši in nasprotniki sporazuma. Pribeževanje skuša organizirati nekatere srbske kraje preko Bosne in Hercegovine. Kakšen uspeh bo doživel, ni znano.

PASIĆ ODIDE DANES NA FRAN-COSKO.

Beograd, 24. avgusta. Po vestih iz Karlovih Vari odpotuje danes ministrski predsednik Pašić v Evian les Bains. Pašić namerava ostati tam 20 dni in 15. septembra se vrne v Beograd.

KONFERENCA MED NINČIĆEM IN ŽIVKOVIĆEM.

Beograd, 24. avgusta. Včeraj se je vršila v radikalnem klubu konferenca med Ninčičem in Živkovićem. Razpravljala sta o situaciji, predvsem o delu radikalov in radićevcev ter o potovanju g. Pašića.

ODHOD DR. NINČIĆA V ŽENEVO.

Beograd, 24. avgusta. Dr. Ninčić in ostala delegacija odide v Ženevo 4. septembra.

MISIJA G. RADONIĆA.

Beograd, 24. avgusta. V Beogradu se te dni mudi predsednik finančnega odbora Jovan Radonić. G. Radonić mora počakati sklepa vlade o daljnjem delu fin. odbora. Znano je, da bo finančni odbor pričel diskusijo o proračunu za leto 1925-26. Poleg tega ima rešiti še nekaj nujnih vprašanj, med drugim tudi finansiranje državnih rudnikov v Bosni in Hercegovini. Prihodnje dni bo g. Radonić odpotoval na Dunaj v znanstvene svrhe, da kot profesor beograjske univerze poišče v dunajskem arhivu neke stvari, ki nam pripadajo in se nanašajo na našo zgodovino.

VELIK POŽAR V SKOPLJU.

Beograd, 24. avgusta. Iz Skoplja poročajo, da je tam izbruhnil ponoči velik požar, ki je uničil 50 do 60 hiš v Prince Gjorgjevi in Hartvigovi ulici. Požar je bil ob zori lokaliziran. Žrtev ni, materijalna škoda je velika.

VEŽBE HRVATSKEGA SOKOLA.

Zagreb, 24. avgusta. Včeraj so se vršile javne vežbe hrvatskih sokolov. Reproduciranje so se one vaje, ki jih je na zletu prekinil dež. Gledalcev okoli 15 tisoč.

Beograd, 24. avgusta. Včerajšnje nogometne tekme za kraljev pokal so iznenadile. V Beogradu je zmagala reprezentanca Zagreba nad reprezentanco Beograda z 2:1. Beograjska reprezentanca ni bila dobro sestavljena in je predvedla slabo igro.

V Splitu je reprezentanca Splita zmagala nad reprezentanco Subotice z 2:0. V finale prideta torej Split in Zagreb. Za to tekmo vlada veliko zanimanje.

Na Krškem Polju.

Kje so časi, ko so se na Krškem polju zbrali hrvatski in slovenski kmetje, da s kosami in cepci v rokah izsilijo svojo Staro Pravdo! Davno so že posekana drevesa, na katerih so visela izmrogana trupla slovenskih in hrvatskih kmetov in valovi Save so že davno izprali kri kmetijskih trpinov. Mirno stoje v daljavi grebeni Gorjancev in bližnji štajerski griči vedo povedati o odločnosti kmetkega človeka, kadar gre za njegove pravice. Kdor je bil včeraj na ravnem Krškem polju pa je imel občutek, da plava nad njim Gubčeva duša in odločnost njegovih slovenskih sotrpinov kot nekak opomin, da zahteva vsaka ideja in vsaka vzvišena misel svoje žrtve.

To so čutile tudi ogromne množice slovenskih in hrvatskih kmetov, zbranih na zgodovinskih tleh, prepojenih s srčno krvjo svojih prednikov. Sicer pa je nemogoče, da ne bi odsevala s kmetijskih obrazov Gubčeva odločnost za Staro Pravdo, ko so se vendar kmetje zbrali sredi polja, torišča njihovega življenja! Kdo lahko prešteje milijonske potne srage, kdo trud in trpljenje kmetkega človeka, od starca do otroka, da izvabi iz mrtve zemlje za človeško življenje potrebne sadove? Zeleni prapori, pomešani z državnimi in narodnimi trobojnicami, so pričali o občutkih kmetke duše. Kmet ljubi svojo grudo, v enaki meri pa ljubi tudi svojo domovino, ki je kmetka in kmet je tisti, ki bo v slučaju potrebe zapustil svojo ženo in deco, motiko in njive, da jo brani. Kaj je bolj naravnega, kakor da dobi isti kmet svojo odločilno besedo tudi pri državni upravi. Kmetiki žulji se stekajo v državne blagajne, naj tudi kmet odloča o uporabi svojega denarja. Te pravice pa slovenski kmet že davno ni imel, in nič čudnega ni, da je na Krškem polju prekipevala v srcih vseh zahteva po Stari Pravdi.

Toda zgodovinsko Krško polje je doživelo včeraj še drug važen moment, ki je odločilnega pomena za nadaljnji razvoj naše države, predvsem pa za nadaljnjo usodo slovenskega kmeta. Na Krškem polju sta se sestala slovenski kmet in hrvatski seljak, uvidela sta, da imata skupno pot, razklila sta si svoje križe in težave in se odločila za sodelovanje. Mahoma so odpadale umetno stvorjene ovire in kakor sta se nekaj združila Matija Gubec in Gregorič, pred kratkim voditelja hrvatskih in slovenskih kmetov, tako ne bo dolgo trajalo, ko se bo na s krvjo napojenem Krškem polju zaplesalo tudi srbsko kolo, kakor se bodo tudi na Kosovem polju združile žuljave roke vseh treh bratov. Tudi to so včeraj po svojih voditeljih jasno povedali slovenski in hrvatski kmetje. Zgodovina je neizprosna in pohodi vsakogar, ki se ji zoperstavi. Časi tlačanstva v tej ali oni obliki, v dobi Matije Gubca ali kapitalizma so minuli, v kmetu se je z velemotno silo vzbudila zavest, da je tudi on človek in enakoveren član človeške družbe. O tem so pričale manifestacije na Krškem polju in teh manifestacij ne more in ne sme prezreti nihče, ki misli odkrito in hoče narodu dobro. Na zelenem praporu je zapisano, da bo Gubčeva vojska strla vsakogar, ki noče priznati Stare Pravde. Trdno bomo uverjeni, da je tako tudi dobro. Naša država je agrarna država in ako bo zadovoljen kmet, lahko rečemo, da je zadovoljen narod. Če to ni po volji pešice tujih kapitalistov in nekaterim domačim koristolovcem, je vseeno, zmaga naj kmet v svoji zahtevi po Stari Pravdi!

NA PREDVEČER.

V soboto je bilo staro mestece Krško v pričakovanju. Vseprek je ugibalo o številu udeležencev, se pripravljalo na dostojen sprejem gostov in se kljub lepemu vremenu obračalo proti nebu, da bi uganilo tajne misli Jupitra Pluviusa. Ob Savi na prostoru za razstavo so postavljali mlaje, snajžli so ceste, proti Leskovcu pa so drdrali vozovi, da spravijo na veselični prostor in dirkališče potrebno opremo. Tam pa se je gibalo na stotine pridnih rok domačinov, ki so dokončavali zadnja dela na dirkališču in številnih paviljonih. Prostor je ogromen, a obenem idiličen. Leži sredi polja pred Leskovcem in z njega imaš krassen razgled na severne štajerske griče in južne gorske grebene, ki se izgubljajo v Gorjancih. Človek si nehoti predstavljati one čase leta 1573., ko so se kmetje z vseh strani zbirali s sekirami, kosami in cepci v rokah, da se otresejo tujega robstva.

Številni plakati po mestecu pa so oznanjali, da se vrši v proslavo kmetkega praznika koncert v sokolski dvorani. Krško se je zavdalo važnega pomena včerajšnjega dne in prebivalci so se v lepem številu udeležili prireditve. Prišli so na svoj račun. Orkester pod vodstvom župana g. Pfeiferja je izborno rešil svojo nalogo in tudi najbolj krivogled kritik bi moral priznati, da bi igralci z mirno vestjo lahko nastopili tudi v večjem mestu. Po koncertu se je razvila prijetna domača zabava, ki se je zavlekla pozno v noč.

PRIBOD UDELEŽENCEV.

Nedeljsko jutro je bilo lepo. Po vseh cestah je vladalo živahno vrvenje, kajti v Krškem so se pričeli že v zgodnjih jutranjih urah zbirati okoliški kmetje. Največ jih je bilo na razstavni prostor, kamor so prignali živinorejci svojo živino. O uspehu razstave bomo poročali prihodnjic. Za danes omenjamo samo to, da je bilo videti krasne eksemplare goveje živine in konj, od katerih bomo morda katerega našli v Ljubljani ob priliki vselejsema. Na razstavni prostor je svirala gasilska godba iz Kostanjevice, dočim je bila domača gasilska godba zaposlena s sprejemanjem gostov, ki so prihajali z vlaki. Prvi so se pripeljali Zagrebčani in pevsko društvo »Orač« iz Male Mlake pri Zagrebu, ki je s svojim lepim petjem povečavalo navdušenje, ki je vladalo popoldne na dirkališču. Pri mestnem vhodu, onkraj lese-nega savskega mosta, je prirejalo občinstvo gostom, ki jih je spremljala godba in zastopniki ZSKL, burne ovacije, na slavlolu pa se je blestel napis: »Svobodno pozdravlja-

jo svobodni in za svobodo v letu 1573. v Krškem umrli tisoči Gubčevih upornikov.«

Medtem so se iz okolice zgrinjale vedno večje množice kmetov. Peš in na lepo okrašenih vozovih so prihajali ljudje in spremeni-li Krško v pravo mravljišče. Kdor je le mogel, je prihitel, da da duška svojim čustvom, da sliši besedo svojih voditeljev. Ko je prišel drugi vlak Hrvatov, je bila po mestu že velikanska gneča, ki je Krško ni videlo že dolgo. Še bolj pa se je povečala, ko so prišli novi hrvatski seljaki in končno posebni vlak iz Ljubljane, s katerim so se pripeljali slovenski kmetje iz Kranjske in Štajerske pod vodstvom poslanca Puclja, ki ga je na mostu in onstran njega zbrana množica frenetično pozdravljala. Pred postajo je Slovence pozdravil Franjo Mekinda, ki je v svojem govoru kratko očitil zgodovinski pomen včerajšnjega dne. Sestala sta se hrvatski in slovenski kmet, da si podasta roke k skupnemu delu za narodov blagor.

SPREVED.

Kmalu po kosilu so se udeleženci zbrali pred sodiščem in dalje dolji ter formalni sprevod. Bil je veličasten pogled na dolgo vrsto okrašenih voz in pešcev, ki so ob zvokih godbe korakali proti dirkališču. Na čelu jezdec, nekateri v narodni noši, za njimi kostanjeviška godba, Zagrebčani s svojim praporom, društvo »Orač«, lovci na vozu, vsem obdanim s kožuhi nesrečnih žrtev lovske puške in pasti. Takoj za njim si lahko videl, kako se mane prosa, sledili so pridni kosci, marljive predice, nadalje vreteno in znojeh orač. Brhke ženice so žele zlato pšenico, takoj za njimi pa so trli lan. Sledili so pletarji, tesarji, kosci, za njimi zopet ženice. Na naslednjem vozu so mlatili mlatiči, mimo je prišel voz, na katerem so trgli sladko grozdje, izostali niso niti ribiči, da ne omenimo sodarjev. Videli si lahko vse, pred seboj si imel jasno sliko kmetkega življenja. Nato je korakalo nebroj pešcev, ki niso bili tako srečni, da bi našli mesto na kakem vozu, dasi jih je bilo silno mnogo, ki pa so bili vsi natrpani do zadnjega prostora. Poleg tega so opravljali prometno službo avtomobili, ki pa so le neznatno prišli na svoj račun glede brzine, kajti vsa cesta je bila črna ljudi, ki so smeje in pojoč hiteli proti Leskovcu. Končno so bili vendar vsi udeleženci zbrani na dirkališču. Ogromna množica kmetov — bilo jih je okoli 15 tisoč — se je pričakujoče zbirala pred govorniško tribuno, se razšla po paviljonih, poseda na mize in se naslajala ob zvokih godb.

Ko je vrvenje nekoliko ponehalo, je pozdravil udeležence in zastopnike oblasti g. Pirc, ki se je zahvalil za tako ogromno udeležbo, nakar je stopil pred narod burno aklamiran poslanec Puclj.

GOVOR POSLANCA PUCLJA.

Iz govora poslanca Puclja podajamo sledeče: 352 let je poteklo, odkar se je na tem polju zgodila velika kmetka tragedija. Tedaj je kmetstvo ljudstvo izrazilo svojo odločno voljo, da se ne ukloni. Od takrat ni bil naš kmet srečen. Zgodilo pa se je sedaj, da sta naš in hrvatski kmet našla ono veliko in srečno misel, ki je vodila že Matije Gubca, da sta se namreč združila. Za časa Matije Gubca sta slovenski in hrvatski kmet zgrabila za koso in cepce, da se otresejo tujega jarma. Ni bilo mogoče, tlačitelj je bil premočan. Danes je drugače. Danes smo svobodni in vsi trije bratje živijo v skupni državi. Najmanjši med njimi pa smo Slovenci. Iskati moramo zveze. Naravno je, da se obrnemo na svoje sosede Hrvate, s katerimi so bili združeni že naši predniki. Skupno z njimi bomo skrbeli, da se naše razmere zboljšajo in Hrvati so pokazali svojo odločno voljo, da hočejo živeti in da hočejo živeti dobro, a če se bo godilo dobro bratom Hrvatom, se bo godilo dobro tudi slovenskemu kmetu. Za ta korak smo se odločili pred volitvami in tisoči volilnih kroglic so pokazali, da smo na pravi poti in da vi to odobravate. Kajti Slovenci hočemo živeti, kakor so hoteli živeti naši predniki, ki so se uprli. Živeti hočemo v skupni državi. Če kdo danes temu nasprotuje, kleveta in obrekuje, ravna nes pametno in mora ostati brez uspeha. Danes pa je dan pobratimstva in to praznujemo danes na Krškem polju. Toda ni zmage brez dela in truda. Pozdravljam Vas torej v znamenju dela.

Po vzklikih bratom Srbom in Hrvatom je množica z burnim ploskanjem in živijo klici pozdravljala svojega voditelja.

GOVOR POSLANCA DR. STJEPANA BASARIČEKA.

Za poslanec Pucljem je govoril poslanec HSS dr. Stjepan Basariček. Pozdravil je navzoče v imenu hrvatskega narodnega zastopstva na polju, kjer so pradedi združili svojo ljubezen in se uprli proti tlačiteljem. Ko se je pojavilo petelinovo pero, smo bili složni. Od tedaj je preteklo nad 300 let. Bičali so nas z militarizmom, klerikalizmom in fevdalizmom. Toda vse smo prenesli. Vendar hočemo biti svobodni in ne sužnji v lastni hiši. Hrvati so videli slovenska polja in znajo ceniti, koliko truda je zahtevala zgradba domov. Ker pa smo se razumeli, smo se našli. Zedinili smo se v socialni misli, da najdemo pravico. Kmetiki stan je v naši državi najštevilnejši, naša država je kmetka. Izvesti se mora pravičnost. Končno je vzkliknil slovenskemu kmetkemu in delavskemu narodu in končal z živjo Radiću, Puclju in Prepeluhu. Pevsko društvo »Orač« je zapelo »Lepa naša domovina«.

GOVOR ALBINA PREPELUHA.

Še predno se je pričel oficialni del praznika, je vse radovedno izpraševalo kdaj in kako pride Stjepan Radić. Radovednost je začela bolj naraščati in ker je baš med Basaričkovim govorom prišla vest, da prihaja Stjepan Radić, je to uvodoma omenil g. Prepeluh ljudstvu.

Nato je govornik izvajal približno sledeče: Borba, ki jo je započel slovenski kmet pred mnogimi leti, se bliža koncu. Oblast v državi naj ima oni, ki ustvarja in to je kmet. Temu pa se mora pridružiti delavec, da bosta šla roko v roki proti cilju, ki sta si ga postavila na tem polju. Za ta cilj so naši predniki umirali in njihova kri je tonila v Savi. Radi nezavednosti kmeta in delavca vlada drug gospodar. Slovenci politično zelo zaostajamo za Hrvati. Naši zbori so malenkostni v primeru z zborovanji na Hrvatskem, kjer se narod zaveda svojih ciljev. Naše politike, ki gre za tem, da se pošilja denar v inozemstvo, mora biti enkrat konec. Tako politiko izven meje svoje zemlje je treba ugonobiti. Na delu nismo sami, pomagajo nam Hrvati, ki imajo svojo tradicijo. Na tem polju hočemo nadaljevati svoj boj proti škodljivcem naroda. Toda za uspešen boj je potrebna v Sloveniji sloga med kmetom in delavcem, potrebna pa je tudi sloga z bratskim narodom hrvatskim ter srbskim. Tako složni bomo lahko rešili kmeta in delavca. Po živijo klici, ki sledilo dolgotrajno gromko odobravanje.

Za njim je govoril dr. Pernar Ivan, ki pa ni bil več deležen one pozornosti ljudstva, kajti z bliskovito naglico se je raznesla vest: »Radić prihaja.«

V svojem govoru je govornik vzporejal zgodovino slovenskega in hrvatskega naroda. Ta zgodovina je bila pisana s solzami in s krvjo. Bilo je pred stoletji, ko je hrvatski narod obvestil Dunaj, da naj neha s svojo tovrstno politiko ali pa jo bo narod sam ukinil. To pa se mu ni posrežilo. Tisoči kmetov so plačali svojo upornost s krvjo. Ta duh, ki se ne straši žrtve, naj bo med kmetom. Ta duh Matije Gubca oživljava, kajti on kliče k slogi. Na Hrvatskem ni bilo zabave, da se ne bi zapela slovenska pesem in obratno. Vsak ima svojo vero in svoje pravice. Tudi proti Radiću se je govorilo, da je brezverec, toda nič ni koristilo. Ustvariti se je hotelo zmede, pa ni šlo. Tako je padla tudi umetna meja med Hrvatsko in Slovenijo. Kakor je politično probujen hrvatski kmet, naj bo tudi slovenski in šumadinski. Kmet plača davke, hoče pa tudi vedeti, kam denar gre. To se pa doseže samo s slogo in s tem vzklikom je govornik končal svoj govor.

PRIBOD STJEPANA RADIĆA.

Medtem pa se je že pripeljal z avtomobilom Stjepan Radić. Čim je prišel na veselični prostor, je pričel ljudstvo burno vzklikati. Narejen je bil takoj špalir in v spremstvu dveh gospodov je korakal Radić smehljaje se na govorniško tribuno, kjer je bilo zbranih 16 novinarjev ljubljanskih, zagrebških in beograjskih. Ko je prišel Radić na tribuno, se je z nekaterimi pozdravil in jih po svoji navadi poljubil. Zatem je pričel takoj govoriti. Govori tiho in razločno. Vsebinska njegovega govora je sledeča:

Bratje Slovenci! Vi morda znate, morda pa tudi ne veste, da je napisal Gregorič lepo pesmico o siromaku. Zakaj? Kristus je bil prihitel na enem križu, slovenski narod na treh. Z italijanskim križem bomo imeli še težave, sicer ni treba, da bi bila vojna jutri ali pozneje. Advokatski križ se je tudi pretvoril. Slovenski narod se je krstil tu na Krškem polju za Staro Pravdo. Tedaj so poslali cesarju Maksimilijanu spomenico, da oni niso proti gosposki, ampak proti gosposdi. Že tedaj je bilo tako. Slovenski kmet je izpraševal fajmoštra, kako naj voli. Toda tudi kmet, kadar sam dela, tudi sam razmisli, ker smatra tako za najbolj pravilno. V Sloveniji je morda od 100 duhovnikov eden dober ali pa ne, če je pa kdo dober, naj ga Bog živi. Ko poje slovensko, hrvatsko ali srbsko dekle pesem, je tužna. Nauk naše domovine je, da so bili eni, da so bili edini. Leta 1848. niste mogli storiti, kar smo storili mi, ki smo pokukali za brado Nemce in Madžare. Toda Hrvatom so pomagali Srbi. To je bilo slova. Da niso tega dosegli Hrvati, ne vem, kako bi bilo s Slovenci. Sloveniji bi slaba predla, ko bi ne bilo Srbov in Hrvatov. Toda treba se je združiti. Bilo je marsikaj slabega in mi Hrvati in Srbi smo se sporazumeli, da tudi vam pomagamo. Slovence je najmanjši izmed treh bratov, on je Benjamin. Če mu dasta oba druga vsak nekaj, bo imel zadosti. Tisto, kar ima, mu seveda pustimo. G. Korošec je rekel, da se ne ustavi v Zagrebu. Šel je naravnost v Beograd po drobtine. Niti tega ni storil v Zagrebu, da bi si po farovski napolnil svoje žepce. Neki siromaken učitelj je učil banovega sina, ki se je razjezil in rekel, da je banov sin, nakar mu je učitelj odvrnil, da je on božji sin. Sporazum, ki so ga sklenili Srbi in Hrvati je dober, da niso udeleženi Slovenci, je kriv dr. Korošec. Sporazumela sta se dva velika brata, ker je povsod veliko dela in se je narod naučil tehtati. Kdo je prvi? Prvi je kmet. Kmet ni živina. On pa boljše postopa z živino, nego gospoda s kmetom. Za njim je delavec, nato obrtnik, trgovec in gospoda. Ponavljam, kar sem rekel v Beogradu glede prstov. Brez palca ne gre in palec je kmet, mezinice pa lahko pogrešamo. Tudi v politiki je treba odrediti, kdo je prvi.

Anglija je prva na morju, glede tovarn, Nemčija pa ni agrarna država. Kmet pa je pri nas prvi. To je široki temelj za sporazum. Kmet naj čuva kmeta. Mi ne bomo pošiljali v Makedonijo, ker tam naši umirajo, dočim so domačini zdravi. Delo gre počasi, a tudi Bog ni vsega v enem tednu ustvaril. Krek je pokazal malo svobode, mi pa hočemo popolno. Pri prvih volitvah, bodisi državnoborskih ali občinskih, naj se ne glasuje ni za popa, ni za škofa, ampak sam zase. Pomisliti moramo, da je vsak kmetki dom svetinja. S tem pa, da popi žene izprašujejo, kaj moč čita, napravijo iz nje vohuna. Hrvati so to pokopali. In nikdar niso bile cerkve tako polne in popi tako dobri kot sedaj. Za Hrvate naše brate, za Slovence naše vence. Korošec je zasejal strup proti veri. Vera ni v nevarnosti, v nevarnosti pa je žep in na Hrvatskem je bilo v nevarnosti tudi življenje. Treba je odkrito srčnega dela za narod. Naj živi sloga, naj živi sporazum.

H koncu je Radić pozdravil poslanca dr. Ninko Perića in zgodovinarja Jelenića, nakar se je burno aklamiran vsedel k mizi. »Orač« je zapel »Venček na glavi«.

Po Radićevem govoru se je otvorila konjska dirka. O rezultatih bomo poročali prihodnjic. K sklepu naj omenimo, da se je udeležil kmetkega praznika tudi dr. Laza Marković in da je imel dr. Ninko Perić kratak govor.

Proti večeru so pričeli udeleženci odhajati. Vsem pa so žarele oči od veselja nad lepo proslavljenim zgodovinskim dnem pod zelenim praporom.

Politične vesti.

= Likvidacija Hrvatske Zajednice. »Vreme« poroča, da se v poučenih zagrebških krogih trdi, da bi se imela v najkrajšem času izvesti likvidacija Hrvatske Zajednice. Ugledni zajedničarji se trudijo, da se ustanovi nova stranka, ki bi se imenovala Hrvatska revizionistična stranka. Stranka bi zahtevala revizijo ustave in federalistično ureditev države, deželne zbornice za Hrvatsko, Dalmacijo in Bosno ter finančno in gospodarsko samostojnost pokrajin. Stranka bi bila na monarhističnem stališču. V zvezi s temi vestmi se govori, da se misli pridružiti novi stranki tudi radićevski disident poslanec Jagatić. On se je namreč ločil od svojih tovarišev, ker odklanja njihovo republikansko stališče. Po mnenju Jagatića je narod odločno proti republikanski misli, pa naj bi se pojavila v katerikoli obliki.

= Akeja radićevskih disidentov. Prva številka »Republikanske Slobode«, glasilo radićevskih disidentov, je bila tiskana v 8000 izvodih. V kratkem ustanove radićevski disidenti novo stranko, katero nameravajo imenovati »Hrvatski Republikanski Savez«. Za predsednika nove stranke bo na vsak način izvoljen g. Jalžabetić, ki je soustanovitelj Radićeve stranke. Za podpredsednika pa bo izvoljen poslanec Urojić, ki je najmočnejša osebnost med disidenti. Disidenti so zelo optimistični in napovedujejo veliko akcijo med narodom. Poslanca Došen in Trojanović sta tudi že imela celo vrsto shodov po Dalmaciji. V kratkem bo ustanovljen pokrajinski svet stranke za Dalmacijo, ki bo v vseh vprašanjih popolnoma avtonomen. Radićevski disidenti trde, da bo k njim prestopilo še 7 radićevskih poslancev in da so trije že v tem zmislu pisali.

= Izjava Ljube Jovanovića. O politični situaciji v Dalmaciji je dejal Ljuba Jovanović sledeče: »Za časa svojega bivanja v Dalmaciji sem videl, da je javnost popolnoma zadovoljna z novo politično situacijo. Vse skrajnosti bodo morale prenehati. Javnost je spoznala, da je prišel čas za novo politično delo, ki bo gospodarsko in kulturno dvignilo našo deželo. Preobrat je bil povsod sprejet najbolje. V sedanjem trenutku pa živi Dalmacija od enega svojega velikega napora, od navdušenja nad — Jadransko razstavo. Ta je odkrila našo silo. Na njej se vidijo izdelki, o katerih nismo niti slutili. Z Jadransko razstavo je potrjeno, da Dalmacija ne bo pasivna dežela. Na naše veliko iznenađenje se je videlo tudi to, da se je tekom 6 povojnih let zelo mnogo storilo in da je naredila privatna iniciativa s pomočjo države prave čudeže.«

= Herman Wendel je prišel v Split ter je imel daljši razgovor z Ljubo Jovanovićem. Wendel ostane še par dni v Dalmaciji, nakar odputuje v Sarajevo.

= Poslanec Angelinović za združitev demokratske stranke z JMO in zemljoradniki. V Splitu je izjavil poslanec Grga Andjelino- vić, da loči demokratsko stranko od JMO samo to, da se imenuje muslimanska organizacija jugoslovenska, demokratska pa ne. Toda v bistvu sta obe stranki eno in moreta postati tudi dejansko eno. Nič drugega ne loči obe stranki ko to, da se je ena omejila na muslimanski element v Bosni, dočim se razteza demokratska stranka na vsa plemena in vse vere. — Glede zemljoradniške stranke je dejal Andjelinović: Naš socialni in gospodarski program je skoraj popolnoma enak zemljoradniškemu. Ne vidim nobene potrebe, da obstajata dve stranki z istim programom, ker se s tem samo troši sile. Treba zato, da pride do skupnosti med demokratsko in zemljoradniško stranko.

= Raje smrt ko robstvo. Abdelkrim je poslal francoskemu parlamentu pismo, v katerem apelira na francoski narod, da preneha z vojno proti Rifanom. Oni so vodili za svojo neodvisnost vojno s Španci, Francozi pa so jih v tem zahrbtno napadli. Rifani nočejo ničesar drugega ko svobodo svojega ozemlja in boj vodijo samo z lastnimi sredstvi. Nesrešna je, da bi bili v zvezi s komunisti, ker se koran in boljševizem izključujeta. Končno pravi Abdelkrim v svojem apelu: »Rifanski narod je za svojo svobodo pripravljen na vsako žrtve. Raje smrt ko robstvo!«

= Seipel proti Rameku. Krščanski socialisti so razvili na Dunaju ob priliki cionističnega kongresa hudo protizidovsko gonjo. Namen te gonje je bil vreči kancelarja Rameka, ki je cionistični kongres dovolil. Jezo cionističnih krščanskih socialistov pa si je nakopala Ramek, ker ni hotel plesati zisto tako, pal Ramek, ker ni hotel plesati zisto tako, ki je kakor je godel bivši kancelar Seipel, ki je bil za Rameka samo zato, ker je mislil, da bo njegovo slepo orodje. Obenem pa vodijo desničarski krščanski socialisti tudi ostro kampanjo proti policijskemu predsedniku Seiberju, ker je zaukazal hišno preiskavo pri vodstvu desničarske krščanske socialne stranke. Preiskava je imela popolen uspeh, ter je odkrila ozko zvezo dunajskih monarhistov z nemškimi in madžarskimi. Izkazalo se je, da se je pripravljala naravnost puč za obnovo habsburške monarhije.

Širite „Nar. Dnevnik“.

Dnevne vesti.

MOLCE.

Razkrili smo načrt vodstva samostojne demokratske stranke za prestop v radikalno stranko. Naša vest je napravila povsodi globok utis in zato so ljudje naravnost iskali po »Jutru« in »Slovenskem Narodu«, kaj da odvrne vodstvo SDS. Toda vodstvo SDS molči in v »Jutru« ni niti besedice odgovora.

Ljubljanski gerentski svet hoče izvršiti velike kupčije. Proti tej nameri je nastopil klub občinskih svetovalcev SLS in vsi listi so izpregovorili o tej stvari. Le najboljši in prvi slovenski list »Jutro« o stvari molči.

Pozivamo sicer tako gostobesednega g. M. A. C., da pojasni očetki, ki ga je na nas naslovil, pa tudi g. M. A. C. molči.

Ze stari Rimljani so dejali, da priznava, kdor molči. Bi res radi vedeli, zakaj mislijo gospodje samostojni demokrati, da za nje ta pregovor ne velja? Ali res mislijo, da so tako veliki gospodje? Zakaj pa potem likvidirajo svojo stranko?

— Njogoševa slavnost. Prosvetno ministrstvo je odredilo, da se imajo vršiti ob priliki prenosa Njogoševih kosti na Lovčev po vseh solah v državi predavanja o Njogošu.

— Nove telefonske proge. Tekom septembra bo vzpostavljena tretja telefonska zveza med Beogradom in Zagrebom. Do konca novembra se vzpostavi še dve liniji, tako, da bo zveza Zagreb z Beogradom s petimi telefonskimi progami. V kratkem se postavi telefonski kabel med Beogradom in Budimpešto. Na zvezo Ljubljana—Zagreb so pozabili, da bi bilo nujno potrebno, da se vzpostavi vsaj še ena telefonska proga med tema mestoma, ker eksistira dosedaj samo ena, ki je z delom hudo preobložena.

— Kongres jugoslovenskih pravnikov. Dne 18., 19. in 20. septembra se vrši v Beogradu prvi kongres pravnikov iz vse države.

— Prva evangelijska sinoda. Predvečrajšnjim se je vršilo v Novem Sadu prvo letno zborovanje evangelijske cerkvene občine. Po splošnem poročilu je bila objavljena posebna vest, da je dovolil Nj. Vel. kralj, da se skliče »prva evangelijska sinoda«. Vršila se bo meseca oktobra v Novem Vrbsu. Pri tej priliki se izvoli prvi jugoslovenski škof.

— Poljedelska statistika. Poljedelsko ministrstvo je izdelalo za mednarodni urad dela veliko statistiko glede celokupnega dela za povzdigo poljedelstva v naši državi.

— Vaški vodovodi. Generalna direkcija voda je dobila te dni iz Nemčije tri večje partije materiala za zgradbo vodovodov. Ta material se uporabi za zgradbo vodovodov v nekaterih manjših mestih in vaseh v Srbiji.

— Desinfekcija železniških voz. Prometni minister je odredil temeljito desinfekcijo vseh železniških voz s strupenim plinom, ki je bil naročen v Nemčiji. Desinfekcijske postaje se ustanove v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Osijeku, Subotici, Splitu, Nišu, Novem Sadu, Velikem Bečkereku, Skoplju in Sarajevu. Te postaje bodo razkuževale vozove, da bodo pritožbe publike glede mrčesa že enkrat prenehale.

— Zoper kačake. V petek je konfiriral naš zunanji minister dr. Ninčević z albanskim notranjim ministrom Cena-begom o možnosti skupne akcije naših in albanskih oblasti zoper kačake, ki povzročajo tako našemu, kakor albanskemu prebivalstvu veliko škodo. Med dr. Ninčevićem in Cena-begom je bil dosežen glede tega vprašanja popoln sporazum. V kratkem bosta pretresali detajle tako naša, kakor albanska vlada.

— Imenik porotnikov za jesensko zasedanje porote v Ljubljani. Za jesensko zasedanje ljubljanske porote, ki se začne dne 14. septembra t. l. so bili izžrebani za glavne porotnike sledeči gg.: Ivan Kristan, pos., Hlepec pri Radovljici; Ivan Novak, pos. in gostil., Radovljica; Matija Trebar, trg. in pos., Ljubljana, Sv. Petra c. 6; Anton Smolec, posestnik, Dovje; Ivan Švigelj, posest., Brest; Franc Dolžan, pos. in gost., Radovljica; Ivan Debeljak, pos. in gost., Visoko; Franc Furlan, pos., Verd; Ivan Bonac, pos., Topol pri Logatcu; Jernej Kušan, trg. in pos., Kranj; Franc Nagode, pos., Ravniki pri Logatcu; Jože Grilc, pos., Trata; Franc Simončič, pos., Litija; Ivan Remškar, pos., Brezovica; Janez Mušič, pos., Blatna Brezovica; Franc Janč, pos., Zgoša; Jakob Kos, pos., Toplice pri Litiji; Jakob Avsec, pos., Beričevo; Franc Gorjanc, trg. in pos., Kranj; Alojz Znidaršič, pos. in gost., Lož; Valentin Dežman, pos., Lancovo; Matej Turk, pos. in trg., Zg. Domžale; Anton Zarnik, pos. in trg., Vače; Ivan Dežman, pos., Lesce; Ivan Majhen, pos., Brezje pri Kamniku; Jakob Logar, posestnik, Horjul; Fran Perko, posestnik, Bevke; Matija Colarič, major v pok., Ljubljana; Jernej Novak, posestnik, Trboje pri Kranju; Anton Čepon, pos., Horjul; Gregor Tršan, pos. in les. trg., Brod pri Logatcu; Fran Špenko, pos., Bukovca; Fran Guarda ml., pos., Unec; Rok Kunovar, pos., Dravljice pri Ljubljani; Albin Dolšek, pos. in trg., Grbin pri Litiji; Matija Sušnik, pos., Gorisane 5. — Nado-mestni porotniki: Ivan Vok, trg., Ljubljana; Franc Dolinar, pek in pos., Friderik Šerbec, trg., Ivan Zorc, trg., Karol Kregar, trg. in pos., Avgust Jurjevec, trg., Franc Klemenc, trg. in pos., Pavel Dolinšek, prekajevalec, Fran Suštar, trgovec in posestnik, vsi iz Ljubljane.

— Procs zoper trgovce z dekleti v Zagrebu. V soboto dopoldne je bilo končno zasliševanje »nedolžnih žrtcev«. Rezultat za moralno kakovost zapeljanih deklet — od katerih je stara najstarejša 26 let — ni prav nič ugoden. 13 od njih je predkaznovanih, 9 se jih vrne prostovoljno v javne hiše, 9 se jih bavi s tajno prostitucijo in samo 9 jih je izjavilo, da si hočejo poiskati »pošteno« delo. Ena od deklet je imela s 15 leti otroka, 8 je momentano spolno bolnih in samo tri se niso dale pregovoriti k nastopu v salonu javne hiše. Niti ena od vseh 26 priči ni bila v začetku

afere nedolžna. Med njimi je precej Slovencev. Jutri bomo lahko poročali o izidu procesa.

— Društvo državnih računskih in blagajniških uradnikov za Slovenijo v Ljubljani je na svoji izredni skupščini sklenilo, na bo nadaljevalo z vsemi silami začetni boj za zboljšanje moralnih in materialnih koristi računskih uradnikov, ki so bili z novim uradnim zakonom najbolj zapostavljeni. Skušalo bo v ta namen zainteresirati vsa merodajna mesta. Izvolil se je tudi nov odbor in sicer za načelnika računski svetnik Jože Pire, za njegovega namestnika blag. ravnatelj Gogala Janko, za tajnika računski oficijal Glažar Peter in za blagajnika računski revident Naglič Blaž. Za delegate v Osrednjo zvezo so bili izvoljeni: računski svetnik Dolžan Janko, računski ravnatelj Kukur Janko, računski ravnatelj Paternoster Milan in računski svetnik Pire Jože.

— 16. sestanek mednarodnega statističnega instituta v Rimu. Koncem meseca septembra se vrši v Rimu 16. sestanek mednarodnega statističnega instituta. Naša vlada pošlje na sestanek kot delegata univerzitetnega profesorja dr. Borivoja Z. Milojevića in sekretarja državne statistike Lazo M. Kostića.

— Postopanje v francoski tujski legiji. Nekateri časopisi v Sloveniji so prinesli v zadnjem času gotove informacije in članke o francoski tujski legiji, ki ne odgovarjajo resnici. Z ozirom na to, razposlalo je francosko poslaništvo v Beogradu vsem podrejenim konzulatoma uradno notico, v kateri se te neresnične vesti dementirajo.

— Nov polet Amundsena na severni tečaj. Kakor poročajo iz Osla, poskusi Amundsen prihodnje leto zopet poleteti na severni tečaj. Potrebni kapital 150.000 dolarjev je že nabran. Amundsen bo spremljal na tem potovanju isto moštvo, ki se je udeležilo letošnje ekspedicije na severni tečaj.

— Mac Millanova polarna ekspedicija ponorečila. Ko o Amundsenu že več tednov ni bilo nobene vesti, se je odpravilo za njim več rešilnih ekspedicijskih, med drugimi tudi Mac Millanova. Ameriški letalec je prispel istega dne na Spitzberge, ko se je Amundsen vrnil. Radi tega je hotel poskusiti sam polet na severni tečaj. Letala so bila shranjena v posebnem hangaru na neki ledeni gori. Te dni se je pričela ledena gora premikati ter je strla pri tem enega od aeroplanov popolnoma, drugega pa težko poškodovala. Moštvo se je rešilo zgolj po naključju. Vsled tega je moral Mac Millan potovanje na severni tečaj za enkrat opustiti.

— Stinesov polom. Zbor Stinesovih zapnikov je sklenil, da bo vodil »Ago« dalje. Na zborovanju je bil izvoljen zato poseben upravni odbor. Računa se, da bodo pokupili večje število Stinesovih akcij Amerikanci.

— Katastrofalno neurje v Nemčiji. Iz Berlina poročajo: Okrog Halleja je divjala strahovita nevihta, ki je povzročila ogromno škodo. V Gerbstadtu je porušenihih okrog 60 hiš. Železniška proga je tako pokvarjena, da je začasno ustavljen ves promet. Neki vlak je skočil s tira.

— Železniška katastrofa. V bližini Granite-a (Kolorado) sta trčila dva potniška vlaka. Pri tem sta bila ubita dva železniška uslužbenca, kakih 75 potnikov pa je bilo poškodovanih, med njimi 15 težko.

— Letalska nesreča pri Milanu. V četrtek je divjala nad Milanom silna nevihta, ki je presenetila dve vojaški letali, ki sta se bili malo prej dvignili v zrak. Enemu letalu se je posrečilo pristati brez posebne škode, drugo pa je treščilo pri Abbiategrosso na tla ter se razbilo. Oba letalca, poročnik in narednik-pilot sta bila na mestu mrtva.

— Požar, ki je povzročil veliko paniko. V okraju Ottkring na Dunaju ima v neki hiši Leopold Brad žganjetoč, tik žganjetoča pa skladišče za ženske ročne torbice, ki jih eksportira. Te torbice imajo več delov iz celuloide. Te dni jih je skladal v zaboj, da bi jih odposlal, pri tem je manipuliral tako nerodno s svečo, da je zanetil velik požar. Celuloid je gorel, da je bilo veselje, od časa do časa so se čule eksplozije. Ogenj se je razširil tako naglo, da je imel Brad komaj čas pobegniti. Kmalu se je razširil požar še na žganjetoč, kjer je bilo mnogo spirituoze. Vsled vročine so popokale velike steklenice, spirit se je vnel in ogenj je postal vedno hušji. Ker se je valil dim po stopnjah v hišo, je nastala med prebivalci silna panika. Misleč, da se ne morejo rešiti več drugače, so hoteli večinoma poskakati skozi okna. 53-letna Ludovika Plazek je sedela že na oknu z nogami na zunanji. Pritekli so ognjegašci, ki so razpeli skalakno plahto in stara Ludovika je skočila med veliko pozornostjo občinstva v globočino ter se znašla popolnoma zdrava in nepoškodovana v rešilni plahti. Šele po daljšem trudu se je posrečilo ognjegascem ogenj ugasiti.

— Tragična smrt vojaka. Te dni se je peljal vojak Nestor Kablari, ki je služil pri okrožni komandi v Mostaru na tovornem avtomobilu. Po naključju je padel z avtomobila ter prišel pod kolesa, tako, da je šel ves težki voz čez njega. Med transportom v bolnišnico je vojak umrl. Kablari je ravno te dni odslužil svoj rok ter je imel biti odpuščen.

— Otrok pod mlatičnim strojem. V selu Drenski Slatinik pri Djakovu se je igrala te dni 6letna Marija Katančič z drugimi otroci na cesti, ko se je pripeljal mimo mlatični stroj. Otrok je prišel pod nesreči pod stroj, ki se je peljal preko njega ter ga dobesedno raztrgal na kose.

— Komitom gre slabo. Iz Djerdjelije poročajo: Pri selu Davidovo, v bližini Železnice postaje so bili iz zasede ubiti trije komitaši. Enega so ubili kmetje, dva pa orožniki. V zadnjem času gre komitom slabo. Prebivalstvo jih povsodi preganja ter neusmiljeno iztrebljuje.

— Roparski napad na bar. Newyorški listi poročajo o originalnem napadu, ki je bil izvršen te dni na neki bar na 126. ulici. Štirje banditi so vstopili dopoldne z revolverji v

rokah v lokal ter pozvali goste, gostilničarja in točaja, da stopijo v poleg lokala se nahajajočo ledenico. V smrtnem strahu so seveda vsi ubogali. Roparji so nato izpraznili z največjo ravnodušnostjo gostilničarjeve predale ter odšli s plenom kakih 500 dolarjev. Šele čez par ur so se rešili zaprte drugi gosti iz hladne »temnice«. Bili so vsi že na pol zmrzli. Newyorški listi pripominjajo, da so bili ti ljudje tistega dne pač edini v Newyorku, ki jim ni bilo treba trpeti silne vročine, ki je vladala v mestu.

— Oče ubil otroka. Iz Barcelone poročajo: V neki vasi okolice mesta Valteparas se je odigrala te dni strašna rodbinska tragedija. Neka kmetica je pripravljala v navzočnosti svojega 7-letnega sina za večerjo koštrunovo glavo, ki ji je iztaknila oči ter odrezala uhlje. Deček, ki je ves čas verno opazoval njeno delo, je hotel napraviti pozneje, ko je ostal sam doma, to, kar je napravila mati s koštrunovo glavo, z glavo svojega komaj 1 leto starega brata, ki je ležal v zibelki. S kuhinjskim nožem mu je iztaknil oči ter mu hotel odrezati še uhlje. Pri tem delu ga je zasaul oče, ki ga je radi tega treščil s tako silo v zid, da mu je zdrobil črepanjo.

— Smrt rumunskega roparskega poglavarja. Iz Bukarešte poročajo: Poveljniku preganjalnih čet, stotniku Enescu-ju se je končno posrečilo obkoliti roparskega poglavarja Mateanu-a in Tonescu-a. Mateanu je v boju padel, medtem, ko je drugi »kralj gozdov« s svojo tolpo pobegnil. Toda, dobil je takoj naslednika. Njegova 20 mož broječa tolpa ogroža okolico Borgopunda, na meji Sedmograške in Bukovine. Pred par dnevi je napadla, kakor znano, električno železnico Holgy-Borgopund, ubila vlakovodjo, zvezala spremljajoče orožnike, jih položila z obrazom na zemljo ter izropala z največjo mirnodušnostjo vse potnike. O roparjih ni nobene sledi, nikdo ne ve, kdo je novi »kralj«. Vsekakor pa prestol roparskega kralja ni nikdar prazen.

— Originalna demonstracija. Na dunajski policiji prenočuje vedno par sto ljudi, ki nimajo stanovanja. Ker pa je bilo pri zadnjih protizidovskih izgradnih toliko ljudi aretiranih, da je zmanjkalo zanje prostora, je policija premestila »brezstranske« za tisti večer v neko novo poslopje. Naslednjega dne so jih morali pognati s silo iz poslopja. Ker pa jim niso odkazali drugih lokalo, se je podala več sto glav broječa množica pred magistrat ter hotela prenočiti v znak protesta na prostem, na klopih v parku, na stopnjah mestne hiše itd. Tekom noči je spravila policija demonstrante vendarle pod streho.

— Trdovratna samomorilka je 38-letna Emilija Mitrovič, nezakonska žena nekega žandarmerijskega kaplana v Beogradu. Pred par dnevi je bila v samomorilnem namenu spirt. Komaj se je vrnila iz bolnišnice, je podvzela drugi poskus samomora. Bila je zopet koncentriran alkohol, nato pa se je še obesila. Ker je pri tem stokala, so postali ljudje pozorni, prihiteli na lice mesta ter kandidatinjo samomora v zadnjem trenutku sneli z zanke in ji tako zopet rešili življenje. Ker si je ožgala nesrečna ženska z alkoholom usta in vrat, je še niso mogli zaslišati, domneva pa se, da je vzrok poskušene samomora zopet ljubosumnost in domači prepri.

— Beograd — shajališče internacionalnih pustolovcev. Beogradska policija je dobila te dni iz Tihadolma na Švedskem brzojavno tiralico glede dveh pobeglih defraudantov: Brata Hugo in Georges Olson-Pferi sta ponoverila v neki tihadolmski banki 105.000 švedskih kron. Pobegnila sta preko Nemčije. Zanimiva pri tem je brzojavka švedske policije, ki pravi: »Vsak dan se izve, da je obiskal vašo prestolico kak pustolovec ali pa goljuf iz tega ali onega dela sveta, zato ni izključeno, da se je obrnila tudi ta dvojica tja.« — Za izsleditev defraudantov je razpisana nagrada 2000 švedskih kron.

— Dvoboji v Italiji. V petek so se vršili v Italiji kar trije dvoboji. V Cataniji sta se bila na sablje fašistovska poslanca Carlo Carmazza in Gactano Pirone. Povod dvoboju je dala žalitev, ki je padla med prepriom o nasprotujočih si smereh fašizma. V Viareggi-u sta se bodla s fleureti dva kopalšišna gošta Guy Dumas iz Florence in stotnik marchese Gaspare Francassi iz Rima. V Livornu pa sta vhtela sablje radi časniške polemike dva novinarja: Pietro Pozzolini in Rambaldo Dominicini. Hudega se ni pripetilo v nobenem slučaju mičesar; Premaganci Carnazza, Dominicini in Dumas so dobili lahke rane na roke.

— Kitajec, ki išče svojo ženo po svetu. Te dni je vzbudil na beogradskega korzu veliko pozornost Kitajec, oblečen popolnoma kitajsko, ki je vodil za roko svojo 8-letno hčerko. Kmalu se je zbrala okrog njega velika množica ljudi, ki jih je ogovarjal Kitajec v francoskem jeziku. Po daljši debati se je izkazalo, da je prišel Kitajec v Beograd iskat svojo ženo, ki je pobegnila pred letom dni z nekim angleškim inženjerjem. Iskal jo je že skoraj po vseh državah sveta. Pasanti so peljali moža na policijo, ki mu je obljubila, da bo storila, kar je v njeni moči, da inženjerja in Kitajko najde, če sta v naši državi, kar je pa precej dvomljivo.

— Štirikrat trojčke. V Valeselli di Porto Tolle je rodila kmetica Kristina Bondesan trojčke, vse tri ženskega spola. Otroci, kakor tudi mati, se dobro počutijo. Bondesanova, ki je stara 28 let, je imela že preje tri porode ter je rodila vsakikrat trojčke. Od vsakega poroda je ostal živ samo po en otrok. Od poroda do poroda sta pretekli po dve leti.

— Ponesrečena deložacija. V hiši Alije Hatija v Sarajevu je stanovala že več let siromašna stara vdova. Gospodar bi jo bil na vsak način rad spravil iz hiše. Ker tega postavnim potom ni mogel storiti, je prišel na originalno misel. Dal je podreti enega o štirih zidov njene sobe, tako, da je bila vdova prisiljena se izseliti. Toda mož je napravil račun brez krčmarja. Sodišče ga je obsodilo na 5000 dinarjev globe, obenem mu je naložilo, da mora zid zopet postaviti ter pustiti vdovo v stanovanju.

— Boksarski match zaradi — ljubimca. Kakor dva srednjeveška viteza na sablje, tako sta se pozvali te dni dve emancipirani Londončanki na pesti radi Adonisa, ki bi ga bila rada imela vsaka izmed njih sama, dočim se on ni mogel odločiti, trdeč, da sta mu obvede enako simpatični. Določeno je bilo, da mora ona od konkurentinji, ki bo v boksu premagana, prepustiti ljubljene mladeniča zmagovalki. Ob določeni uri sta nastopili amonkonki vpricho povabljeni publike in razsodnika v telovadnici. Seveda sta se tudi oblekli, kakor je pri boks običajno. Na rokah sta imeli mehke rokavice. Pri prvih asojih sta nastopali nasprotniki precej plaho. Bali sta se druga druge in sunki so leteli bolj v zrak, kakor pa v telo nasprotnika, ki se mu je nevarno preveč približati. Pri petem asoju je dobila končno vendarle ena od deklic sunek v brado, pri čemur se je opotekla ter zvrnila milojakajoča na tla, nakar je prisodil razsodnik njeni nasprotnici zmago. Vesela je hitela zmagovalka k svojemu idolu, toda fant je ni hotel sprejeti. Sporočil ji je kratko in jedrnato, da ženske, ki je bila v stanu dobiti moža v boksanju, ne more poročiti.

— Nova carinska tarifa. Tiskovna zadruga v Ljubljani je pravkar izdala Zakon o obdi carinskih tarif in izvoznimi in izvoznimi carinami, kakor tudi pripadne odredbe. Nanjo opozarjamo vse pridobitne kroge, ki knjigo dobe pri založnici za ceno Din 26:50 s poštnino vred.

Ljubljana.

1— Uradne ure pri glavni poštni blagajni. Ker so adaptacijska dela v blagajni glavne pošte končana, prične s ponedeljkom dne 24. avgusta 1925 zopet redno poslovanje, to od 9. ure dopoldne do 18. ure popoldne. Poštna blagajna, Ljubljana.

— Revizija mleka. Po ljubljanskih časopisih se večkrat napada mestno tržno nadzorstvo radi pregledovanja mleka na mitnicah, da ne vrši tozadevne službe in da mlekarice uvažajo v Ljubljano mleko z vodo pomešano. Mestno tržno nadzorstvo je dosedaj napravilo že več takih preiskav ter tudi več mlekaric, ki so prodajale mleko z vodo pomešano, ovdilo državnemu pravdnistvu, ter so bile tudi občutno kaznovane. Mestno tržno nadzorstvo je svoj čas po časopisih občinstvo poučilo, kako naj postopa glede sumljivega mleka, da ne bo kupovalo mleka mleka vodo in da naj v to svrhu prinaša vzorce mleka v mestni tržni urad, kjer se bode mleko brezplačno preizkusilo ter mlekarice ovdilo državnemu pravdnistvu. Če vrši mestno nadzorstvo še tako natančno pregledovanje mleka, lahko vseeno brezvestne mlekarice mleku vodo pomešavajo, ker ko se ji je mleko pregledalo, lahko kasneje poljubno vode primeša, ki jo dobi skoro v vsaki veži, kjer strankam mleko dostavlja na dom. S tem, da bo občinstvo ovažalo posamezne mlekarice mestnemu tržnemu uradu, bo v prvi vrsti pomagalo samo sebi, tržnemu uradu pa do upostavitve pravega reda na mestnem trgu. Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

1— Ljubljanski trg. Pretečni teden je bil ljubljanski živilski trg z živili zelo dobro založen. Prodajne cene so ostale do malih izprememb iste kot prejšnji teden, le slanina in maslo se je nekoliko podražilo. Tako je stalo: kilogram govejega mesa I. vrste 18, 19, II. 15, III. 9, kilogram telečjega mesa I. vrste 20, II. 17, svinjine kg I. vrste 27:50, II. vrste 20, 25, slanina 25 do 31, masti 30, koštrunovega mesa 14 Din, kozličevega 20, 23, hrenovk 32, polprekajenih kranjskih klobas 32 do 40. Perutnina: piščanec majhen 12, 15, dinarjev, večji 15, 25, kokoši 30, 35, petelin 28, 40, raca 25, 30, gos 60, domači zajci manjši 8, 12, večji 13, 18. Ribe: kilogram šljuna 30, ščuke 30, postrvi 55, 60, klina 20, mrene 20, pečenke 15, tonina 40. Liter mleka 2:50 do 3, surovega masla 45, 50, čajnega masla 60, masla 40, 50, bohinskega sira 38, sirčka 8 do 10. Par jaje 2:25 do 2:75. Kilogram belega kruha 6:50, črnega in rženega 5:50. Sadje: kilogram luksuznih jabolk 8 do 10, jabolk I. vrste 6 do 7, II. vrste 5, III. vrste 3 do 4, luksuznih hrušk 10, 12, hrušk I. vrste 7, 8, II. vrste 4, 6, III. vrste 3, 4. Kilogram orehov 12 Din, češpelj 4 do 8. Zelenjava: kilogram solate 3 do 4, 50, radiča 3, zgodnjega zelja 2, 2:50, ohrovtja 3, 4, kislega zelja 4, karfiol 10, 15, kolerabje 2, 2:50, špinata 6 do 7, paradižnikov 4, 4:50, kumar — 75 do 1:50, 100 kumarije za vksavanje 10, buč 1, 1:50, graba v stročju 4 do 5, fižola v stročju 1:50 do 4, svežega luščenega fižola 3 do 4, čebe 2, 2:50, česna 15, krompirja 1 do 1:25, repa 0:75 do 1, kisle repce, nove 3 Din, zelenjave za juho 8 do 9 Din. Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

1— Ljubljanska cestna železnica, last neke dunajske družbe, pripade l. 1935 mestni občini, ki pa ima glasom pogodbe tudi pravico, da železnico l. 1926 odkupi. Mestna občina se te pravice najbrže ne bo poslužila, ker se cestna železnica ne rentira.

1— Mestna elektrarna ljubljanska je otvorila na Mestnem trgu poleg magistrata razkošno urejeno lastno prodajalno, ki je v krasni okolici. Opozarjamo na inserat v današnji številki našega lista.

1— Mestna zastavljalnica od 27. do vključno 31. avgusta t. l. radi popravil ne uraduje.

1— Slučaj Štefke Zajc v Vevčah pojasnjen. Zdravniška obdukcija je ugotovila, da je izvršila 17-letna Štefka Zajc v Vevčah samomor ter je popolnoma izključeno, da bi bila ustreljena od tuje roke. Njenega ljubimca, o katerem so prvotno sumili, da jo je umoril on, vsled česar so ga aretovali, so seveda zopet izpustili.

DANASNJE PRIREDITVE:

Kino Ideal: »Kapetan Kidd.« Predstave: ob 4., pol 6., pol 8., 9.

Kino Ljubljanski dvor: »Žrtev pohote« in »On in njegov avtoz. Predstave: ob 4., pol 6., pol 8., 9.

Kino Matica: »Pariški fakinc. Predstave: ob pol 5., pol 8., 9.

Sport.

Naš najpopularnejši sport — nogomet — se trenutno nahaja na počitnicah. Slednje velja seveda samo za Ljubljano, ker sicer so se baš včeraj vršile v dveh toriščih naše nogometne klase tekmi, ki zanimata tudi ostalo širšo javnost. Povsem naravno je torej, da so se včeraj misli gorečih pristavev tega sporta koncentrirale v Beograd in Split, kjer so se vršile brezdvoma silne borbe semifinalistov za kraljev pokal. Najbolj nestrpno pa je gotovo pričakoval novic o nastopu svojih »dečkov« v Beogradu užaljeni Zagreb, ki mu je s oblačno ministrom uprav zadnji trenutek odpovedalo že razprodan poseben vlak »kibicev« v prestolico. Zelo veliko zanimanje za izid te tekme Zagreb-Beograd je vladalo seveda tudi v Ljubljani in ko se je doznalo, sicer še dvomljivo novico, o zmagi Zagreba nad Beogradom in porazu Splita po Subotici, ni bilo presenečenja, komentarjev in debat ne konca, ne kraja.

Včerajšnja ljubljanska nedelja pa je stala v znamenju kolesarskega sporta. Kolesarska sekcija A. S. K. Primorja je včeraj praznovala petletnico obstoja svojega renomiranega in agilnega kluba z

jubilejno dirko.

Dirka se je vršila na 145 km dolgi progi Ljubljana — Krka — Stična — Ljubljana — Kranj — Mengeš — Ljubljana. Udeležili so se vsi ljubljanski klubi, t. j. Ilirija, Primorje in Sava ter mariborski Perun. Start se je izvršil na Kongresnem trgu ob 6.22. Od 15 prijavljenih tekmovalcev je startalo 8, od katerih pa sta dva med dirko odstopila. Tehnično vodstvo dirke je bilo v rokah agilnega in požrtvovalnega načelnika kolesarske sekcije Primorja g. Brumata in našega kolesarskega starejšine g. Gorjanca ter je bila prav dobro organizirana.

Kot prvi je prišel na cilj na Dunajski cesti pri kilometru 1.200 ob 11. uri 12:51 Solar (Ilirija) v času 4:50:51. Pol kolesa za njim

Primorjan Kosmatin. Sledje ostali: Glavič (Pr.), Hvala (Pr.), Dolenc (Pr.) in Pele (Il.). Po glavni dirki se je vršila dirka juniorjev na 10 km progi. Na cilj so dospeli: I. Gustinčič (Perun, Mb.) 19:36 minut; II. Turk (Sava) 19:37; III. Goltes (Il.) 19:38; IV. Jontes (Il.); V. Senčar (Il.); VI. Vospornik (Pr.); VII. Furlan (Pr.).

V nato sledeči dirki novincev na 6 km so se dosegli nastopni rezultati: I. Fröhlich (Pr.) 11:54; II. Cijha (Sava); III. Kotzhek (Pr.). Kot zaključek se je vršila še damska dirka na 2 km s sledečim izidom: I. Batjel Fani 3:45; II. Razpotnik; III. Slamič Draga.

Zvečer se je vršil v restavraciji Zvezda zelo pristrčen in animiran družabni večer, kjer so se tekmovalcem razdelila darila. Ob tej priliki so zastopniki klubov izročili jubilanu A. S. K. Primorja svoje iskrene čestitke.

Gospodarstvo.

× Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 30. avgusta t. l. ponudbe za dobavo 2 kilovatnih števecv za izmenično strujo. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 1. septembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave materiala za gornji stroj (skretnice). — Dne 4. septembra t. l. pri intendanci Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 180.000 kg ovsu. — Dne 15. septembra t. l. pri poštini direkciji v Ljubljani glede dobave 12.000 kg bencina. — Dne 15. septembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave zavornjakov. Dne 16. septembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave materiala za modelerje in livarje. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

Škof je resignirano vzdihnil. »Da, Géza, pa tudi če se ne živim v to, kaj zato? Dosti ti- lozofa sem, da vse uvidim. Toda veš, boli me pa vendar le.«

»Dragi stric, tega mi ni treba praviti. To vem sam. Pravzato pa sem našel sredstvo, ki naj bo nekoliko olajša. Da boš videl, kako zelo Te cenim in spoštujem, ti bom nekaj obljubil. In mislim, da veš, dragi stric, da je moja navada izpolniti, kar obljubim.«

»O tem sem prepričan.«

»Torej pazi, dragi stric. Če bi se pripetilo, da bi dobil koadjutorja, Ti obljubujem, da bom aranžiral stvar tako, da ne bo izgledalo kot da je škof Bende stara kost, ki spada v ropotarnico. Zato Ti bom izposloval na najvišjem mestu naslov pravega tajnega svetnika in red Sv. Stefana.«

»Kaj je to mogoče?«

»Vse je mogoče, treba je samo hoteti.«

Obraz starega škofa je zopet oživel. Nič več se ni izražala na njem resignacija. Škof je izgovoril: »Ti, ako ti izposlujes, potem za moj del koadjutor lahko pride. Odkrito rečeno: Vsega sem že sit!«

Vstala sva ter šla k večerji. Med potjo me je škof še parkrat objel ter menil s solzami v očeh, kaka tolažba je za človeka, če ima takega nečaka.

Tudi jaz sam sem bil ginjen in mislil sem si: To tolažbo moraš ubogemu staremu možu res izposlovati. Vsaj sem mu rekel: Vse je mogoče. Zakaj ne.

Razburjanje je starčka utrudilo, zato je bila večerja hitro končana.

Naslednje jutro sem dal takoj po zajtrku zapreči in peljal sem se takoj h grofu Batthyani. Po kratkem uvodu sva prišla takoj in »medias res«. Povedal sem mu, da je potreba denarja, ako hoče postati koadjutor. Prestašil se je ter izjavil, da denarja nima, temveč je celo zadolžen. Odgovoril sem, naj si ga preskrbi.

»Koliko?«

»Kolikor ga boš pač preskrbel, toliko ga bom porabil za ta namen.«

Seveda je bil takoj pripravljen. Dejal sem, da naj mi prinese denar drugi dan v stanovanje ter se poslovil od njega. Drugi dan sem navil še škofa. Povedal sem mu, da se ne dobi na svetu nobena stvar zastonj. Ako hoče postati pravi tajni svetnik in dobiti red Sv. Stefana, je treba, da poseže nekoliko v žep. Škof je bil gentleman, dal mi je zveženj tisočakov, ki sem jih vtaknil v žep, ne da bi jih preštel. S strokovnjaškim očesom sem ugotovil, da jih je bilo 20 do 30.

Nenadoma me je vprašal: »Ti, Géza, Tvoj stari stric Te vpraša, če rabiš tudi Ti kaj denarja.«

»Rabim, hm, kdo ga ne rabi dandanes? Toda hvala, lepa. Za silo že izhajam in, kakor veš, Te nikdar ne nadlegujem.«

»Géza, ti si norec. Sicer te pa tudi nočem osramotiti. Dam Ti za soprogo in otroke. Saj veš, božič se bliža...«

In dal mi je še zveženček tisočakov. Nato je dejal: »Sedaj Ti dam pa lep spomin za hčerko, vzeli iz omare šatuljo, ter izvlekel iz nje dva krasna rezljana — molka. Bilo je res umetniško delo, toda kljub temu sem se smejal sam pri sebi, ko sem se domislil, da dobi moja Mimi, ki skače bolj malo oblečena po dunajskih »chantanti«, za božič od mene mesto prstana in verižice — molek.«

»Sam papež ju je posvetil.«

Ginjen sem se zahvalil, mislil sem si:

»Vraga, čemu mi bosta?«

Skromno je odklonil škof mojo zahvalo: »Vidiš, samo svojo dolžnost storim. Saj ste moji najljubši sorodniki. Na koga naj mislim, če ne na Vas?«

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur«, Ljubljana.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Ti si zastrupil naš riž, priznaj!«

»Nič strup, nič angleško razumeti,« jeclja Mongolec in je še bolj rumen vsled strahu.

Georg ga tira k mizi in mu drži kos riževega pudinga pred usta.

»Jej!«

»Ne smem.«

»Jej, ti rečem!«

»Jaz moram postiti!«

Tu napravi šimalki sumljivo kretnjo, nekaj drži v roki, kar hoče vreči skozi okno. — Georg to zapazi, še v pravem času prime zaprto pest in odpre prste — ki drže leseno škatljico.

Georg odda Mongolca obema delavcema in odpre škatljico. V njej je bel prašek, ali pravzaprav fini dolgi kristali, kakor bela zajčja dlaka, a s kristalnim sijajem in to zadostuje Georgu.

»Laola!« zakliče. »Ekstrakt strašne rastline, s katerim zastrupljajo Kinezi vodnjake v času vojne! Ti pes, zakaj si nas hotel umoriti?«

Izraz Mongolčev je čuden, oči mu izstopijo, težko diha in tudi vzrok tega pojava je znan Georgu.

»Požrl je svoj jezik!«

Poskuša odpreti njegove stisnjene zobe, a je že prepozno. Čez eno minuto je šimalki mrtev. Na kineški način se je usmrtil s tem, da je pogoltnil svoj jezik v

(65)

vrat; tudi nekateri zamorski rodovi poznajo ta način samomora.

Prestrašeni se spogledajo naši prijatelji.

»Laola vpliva šele, če pride po prebavi v kri, tedaj pa nastopi takoj smrt,« razlaga Georg. »Dve uri bi ne bili zapazili ničesar. Tudi mr. Green bi bil še jedel puding — vsi bi bili umrli. Ta golgo nas je rešil. Takle ptiček je pač drugače ustvarjen kakor človek, riževo zrnice je zadostovalo, da je bil takoj mrtev.«

»Pa zakaj nas je hotel zastrupiti?« vpraša Leonor prestrašenih oči.

»Da nas oropa.«

Nemo pogleda deklica Georga.

»Meni se stvar ne zdi tako enostavna.«

»Kaj mislite?«

»Kako nas je čakal mož ob cesti pri Kiahti, kako se nam je usilil, kako se je vse prilagalo — meni se je takoj čudno zdelo.«

»Imate prav, tudi meni. A jaz nisem govorila o tem, le opazovala sem moža.«

»Ali zamore že tu mr. Deacon križati našo pot?«

Georg se strese, a se takoj obvlada.

»O da, zakaj ne? Časa je imel dovolj, da je prišel iz San Franciska v Kino in od obale do Kiahte ali pa še dalje v puščavo.«

»Morda je on to napravil?«

»Mis, kako naj jaz to vem? A nekaj vam predlagam.«

»Kaj?«

»Napravimo tako, kakor, da je morilec dosegel, kar je hotel. Mi vsi smo mrtvi. Tudi morilec je umrl.«

Če vzamemo, da to vse ni bilo naperjeno na kak poljubni avtomobil, temveč prav na našega Maksimusa, tedaj bo oni, ki je poslal šimalkija, vidi vedel, da Mongolec ni v stanu voditi avto. Morda bi ga znal vstaviti. Torej vstavimo in žrtvujemo dvajsetštiri ure, da izvedemo, kaj se zgodi.«

»Menite, da kdo sledi avtomobilu?«

»Jaz mislim, da mu pridejo od juga nasproti. Sicer bi bil morilec izvedel svoj načrt preje. Slutim, da so določili kraj v puščavi, kjer naj se sestanejo, ali vsaj gotovo črto, morda tudi čas. Zakaj pri vodnjakih je časih zelo zadrževal odhod s svojim hokuspokusom.«

Leonor sprejme predlog, odločena je čakati tudi dalje ko dvajsetštiri ure. Vsaj ne zamude ničesar.

Najprej pa so hoteli še do stepne reke, o kateri je govoril Van-let-zan. Če je bilo njihovo domnevanje pravilno, je bilo mogoče, da je hotel Mongolec prav do te reke, ki je bila ena izmed onih redkih, ki nikdar ne usahnejo.

Mrlič ni mogel ostati v avtomobilu, treba ga je bilo zagrebsti, in to brez vsakega sledu. To je bilo prav zdaj možno, ker so se vozili po peščenih tleh.

Po Georgovih navodilih izkoplje delavca globoko jamo, položita vanjo mrliča, ga pokrijeta z žganim apnom, ter jamo zopet zasujeta. Avtomobil, ki ima vsled peščenih tal razširjena kolesa in je podoben cestnemu valjarju, vozi nekolikokrat semintja in nobenega sledu ni več opaziti. Tudi je izključeno, da bi psi ali konji zaduhali mrliča. Ze pesek je desinfekcijsko in mumifikacijsko sredstvo, oni pa so mrliča polili še z žganim apnom.

MODNI SALON

MINKA HORVAT, Ljubljana

STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliške slavnike in klobuke, — žalni klobuki vedno v zalogi Popravila se sprejemajo.

GAMAUFVOVO umetno gnojilo za cvetlice

je lahko učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno veljavnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo:

VRTNARSKA ŠOLA V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmanaky, Korsika, Adria, Bajc, Urbančič, Kanc.

MALI OGLASI

Gane oglasom do 20 besed Din 3.—, vsaka nadaljnja beseda 50 pen.

Išče se

za 1. september stanovanje v Ljubljani, obstoječe iz kuhinje in sobe. — Ponudbe na upravo lista pod »Stanovanje«.

Uprava Ljubljanskega velesejma

odda točilnico na prostoru, kjer bo prirejena dne 6. septembra razstava plemenske živine in konj. Ponudbe na Urad Velesejma v Ljubljani.

Gramofon

dobre ohranjen, se po ceni prodaja. Naslov pove upravo.

Blagajničarka

se sprejme. Reflektantke naj se oglašev Narednem domu, prit. desno, 3. vrata.

Juta

iz manufakturnega in volnenega blaga, v vsaki množini, kupuje skladišče »Konopjuta d. d.«, Ljubljana, Gospodarska cesta 2.

Službo išče

slastičarski delavec, bodisi v kakem hotelu, bodisi v slaščiarni. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Slaščičar«.

Kolesa in šivalne

stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

Grizner, Phonix in Adler ter posamezne dele za kolesa in stroje, pnevmatike, Igle Lamerr. Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Pouk v vezanju je brezplačen. Na veliko! Na malo!

Kurja očesa

Najbolje sredstvo proti kurji očesu

Člavan je mast

Skladišče v lekarnah ali drogerijah največ iz trgovine in glavnega skladišča.

M. URNJAK, lekarnar, Sisak.

Kupujte samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

otroške majice, damske nogavice, kopalne hlače, kravate, naramnice, galanterijo, dišave mila, palice, nahrbtnike.

najnižja cena na veliko in malo

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Pisarniška moč

s dvoletno prakso išče mesta, najraje na deželi. Ponudbe prositi na upravo lista pod. »Dobra moč«.

Naročajte in širite NARODNI DNEVNIK!